RUSKI INWALID

No. 269.

PIĄTEK. 12 Listopada 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. z Warszawy. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Angliia. Portugaliia. Włochy.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Królestwo Polskie.

z Warszawy, 10 Listopada.

— z Dziennika praw. —

Z Bożey Łaski
MY ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyy Król Polski
&c. &c. &c.

Wszem w obec i każdemu komu o tèm wiedzieć należy, a mianowicie Obywatelom Królestwa Naszego Polskiego, wiadomo czyniemy iż Izba Senatorska i Izba Poselska stosownie do przedstawionego w Imieniu Naszem proiektu, i po wysłuchaniu Mówców Rady Stanu i Kommissyiów Seymowych, uchwaliłyco następuie

Prawo

O odstąpieniu własności prywatney z powodu użyteczności publiczney.

Artykuł 1. Rząd ma prawo wymagać od każdego, odstąpienia własności z powodu użyteczności publiczney za sprawiedliwém i poprzedniém wynagrodzeniem, a to stosownie do art: 27 Konstytucyi.

Art: 2. Przypadki, w których odstąpienie takowe przez Rząd wywagane bydź może, są następuiące:

1. Gdyby przy zakładaniu i regulowaniu traktów głównych znalazły się na przeszkodzie ogrody, place, budowle, lasy i kopalnie.

2. Gdyby przy zakładaniu, robieniu, lub poprawianiu traktów głównych Rząd był w potrzebie zabierania materyałów na gruncie lub w gruncie prywatnego właściciela znayduiących się.

3. Gdyby przy zakładaniu i regulowaniu ulic w miastach, własność prywatna na nieuniknioney przeszkodzie stawała.

4. Gdyby zakładanie kanałów spławnych albo sprostowanie i obwarowanie rzek spławnych lub uprzątnienie z nich zawad pozbawiło właściciela własności iego, lub pobieranego dochodu prawem niezakazanego albo konsensami urzędowemi dozwolonego.

5. Gdyby na założenie twierdz i warowni własność prywatna okazała się bydź nieodbicie potrzebną.

6. Gdyby przez założenie obozu lub odbywanie popisów woyskowych właściciel na zawsze lub czasowo był pozbawiony dochodu z gruntu.

7 Gdyby przy zakładaniu dróg publicznych właściciel cząstkowy więcey iak czwartą część całey swoiey dziedziny utracił.

Art: 3. W każdym przypadku, gdzie zachodzić będzie potrzeba ze strony rządu odstąpienia własności prywatney na użyteczność publiczną, a gdzie Rząd o iey nabycie z właścicielem przez dobrowolną zgodę nie mógłby się ułożyć, będzie wydane postanowienie Króla albo iego Namiestnika, po wysłuchaniu zdania Rady Stanu, która obustronne wnioski rozstrzygnie.

W postanowieniu tém będą wyrażone: nazwisko i gatunek własności, której odstąpienie byłoby żądane i iey lokalne położenie; nazwisko właściciela, powód do żądanego iey odstąpienia, a nakoniec upoważnienie właściwey Kommissyi Rządowey w celu przywiedzenia do skutku tegoż postanowienia.

Art: 4. Postanowienie to będzie umieszczone w Dzienniku Województwa tego, gdzie leży taż własność, i w Gazecie Warszawskiey, a to w celu zawiadomienia o nim wierzycieli mogących mieć swoie prawa na teyże własności.

Art. 5. Przywiedzenie do skutku postanowienia wyż pomienionego, będzie popierane wyłącznie w Sądzie tylko Ziemskim, w którego obrębie leży własność, a podług następuiących przepisów.

Art: 6. Władza do uskutecznienia postanowienia wyż pomienionego upoważniona, postara się o wręczenie wezwania właścicielowi prywatnemu osobiście lub w iego zamieszkaniu aby się stawił w Sądzie Ziemskim w celu pozyskania wyboru wyznaczaiącego detaxatorów do oszacowania pomienioney własności.

Będzie wolno Sądowi skrócić termin do stawienia się, a to w miarę nagłości przypadku. Wraz z wezwaniem tém będzie wręczona właścicielowi kopia postanowienia Rządowego, i będą w nim wymienieni detaxatorowie z strony Rządu podani.

Gdyby właściciel prywatny nie był wiadomy z zamieszkania, lub mieszkał za granicą a nie miał w mieyscu zastępcy, tedy wręczenie wezwania nastąpi do rąk Wóyta lub Burmistrza.

Art: 7. Co do podawania przez obie strony detaxatorów, oraz co do wnoszenia przeciwko ich wiarogodności zarzutów, będą służyć przepisy w Kodexie postępowania sądowego cywilnego zawarte.

Art: 8. Sąd Ziemski po rozstrzygnieniu zarzutów, ieżeliby te przeciwko podanym detaxatorom wniesione były, wyda wyrok nakazuiący oszacowanie, wyznaczy Sędziego ziazdowego i detaxatorów, wyrazi ich imiona i nazwiska, i wymieni własność, która ma bydź oszacowana a ieżeliby strony zgodnie podały na detaxatorów, osoby nie będące stałemi detaxatorami tedy Sąd w wyroku tym samym wyznaczy Sędziego do odebrania od nich przysięgi.

Art: 9. Przeciwko wyrokowi temu nie będzie miała mieysca żadna oppozycyia ani appelacyia. Wyroku tego ieżeli był na oczny, nie będzie potrzebne wręczanie.

Art: 10. Za okazaniem sobie wyroku dopiero wspomnionego i naydaley w dni 8 Sędzia ziazdowy wyznaczy termin, w którym przystąpi wraz z detaxatorami do oszacowania. Zawiadomienie o tym terminie będzie wręczone na dni 8 przynaymniey właścicielowi.

Art: 11. Póki zasady do oszacowania przez ustawę legalną postanowione nie będą, może tymczasowie podług mieyscowych zwyczaiów uszacowanie bydź przedsięwziętém. Kamienice, pałace i domy w miastach; pałace i domy mieszkalne i gospodarskie powsiach; tudzież ogrody Angielskie, domy fabryczne, młyny, tartaki, papiernie folusze, karczmy, browary, gorzelnie i t. p. zakłady, tudzież kościoły; dwoiaką ceną będą oszacowane: iedną podług kosztów na ich założenie łożonych, drugą podług istotnego czystego dochodu. Wybor wynagrodzenia, podług którego oszacowania, pierwszego lub drugiego ma nastąpić, należy iedynie do właściciela.

Art: 12. Sędzia ziazdowy w dniach 8 po ukończeniu szacowania złoży protokoł oszacowania w kancellaryi Sądu Ziemskiego za kwitem Pisarza; w tychże dniach 8 stronom interessowanym wolno iest czynić swe zarzuty przeciwko taxie, z przyczyny iey wyższości; strona takowe zarzuty czyniąca obowiązana iest kommunikować wywód tych zarzutów z dowodami stronie przeciwney, z wezwaniem w nowym 8mio dniowym terminie na audyencyią Sądu; Sąd po wysłuchaniu wniosków stron, albo taxę zatwierdzi, albo ią sam sprostuie albo przed iey zatwierdzeniem ziazd tych samych lub innych detaxatorów na grunt z przepisaniem reguły rozporządzi. W tym ostatnim przypa-

dku gdy Sędzia ziazdowy przepisom wyroku Sądowego o terminie przez siebie wyznaczonym zadosyć uczyni, i dzieło swoie wraz z relacyią detaxatorów w czasie iak powyżey przepisano, w Sądzie złoży, strona pilnieysza wezwie stronę przeciwną w ciągu dni 8 na audyencyią Sądu, i będzie się domagała ustanowienia taxy. Sąd wysłuchawszy wniosków stron ieżeli iakie czyniły, taxę ostatecznie postanowi.

Jednakże po odbyciu pierwszego terminu oszacowania, spór o wyższość lub niższość taxy, choćby go strony wprowadziły, nie będzie tamował wypłaty szacunku z strony Rządu niezaprzeczonego, ani też zaięcia natychmiast przez Rząd własności na użytek publiczny przeznaczoney.

Art: 13 Nad istotny szacunek, iaki przez Sąd ustanowiony został, Rząd będzie obowiązany za odstąpioną własność, 5tą część tegoż szacunku właścicielowi nadłożyć.

Art: 14. Jeżeli na własności takiey nie znaydowali się żadni hypotekowani wierzyciele, tedy Rząd będzie obowiązany szacunek iey z nadłożoną 5tą częścią do rąk właściciela i za kwitem iego wypłacić.

Art: 16. Gdyby zaś na własności takiey znaydowali się hypotekowani wierzyciele, lub gdyby wypłaty tey właściciel przyiąć nie chciał; albo też gdyby z zamieszkania niewiadomy, lub mieszkał za granicą; albo też gdyby właściciel nie był z powodu małoletności, bezwłasnowolności i t. p. zdolnym do odebrania wypłaty, wtenczas pieniądze te będą złożone do depozytu.

Art. 16. Za złożeniem kwitu z wypłaconego szacunku, czyli to do rąk właściciela, czyli też do depozytu, i za wniesieniem illacyi bez żadnego iuż wzywania tegoż właściciela, Sąd Ziemski wyda na rzecz Rządu wyrok przysądzaiący własność takową iako odstąpioną na użyteczność publiczną.

Wyrok ten obeymować będzie:

1. Postąnowienie Rządowe, o którem się mówiło w artykule 3 w całey treści.

2. Datę wyroku nakazuiącego oszacowanie.

3. Ilość szacunku ustanowionego przez detaxatorów, i ilość nadłożoney do niego 5tey części.

4. Kwit właściciela albo depozytowy z wypłaconego szacunku w całey treści.

Wyrok ten będzie wręczony właścicielowi; nie będzie podlegał żadney eppozycyi ani appellacyi, i będzie podany do xiąg hypotecznych dla wpisania go w xięgę właściwą.

Art: 17. Wszelkie koszta prawne i detaxacyi ponosić będzie strona wywłaszczenia żądaiąca.

Art: 18. Zanim Sądy Konstytucyyne ziemskie i ziazdowe zaprowadzonemi zostaną, wykonanie ninieyszego prawa należeć będzie do teraźnieyszych Trybunałów pierwszey Instancyi w mieysce Sądów Ziemskich, i osób przez nich delegowanych w mieysce Sędziów ziazdowych.

Po rozważeniu ninieyszey uchwały, i po nadaniu iey mocy prawa, przez sankcyią Naszą Królewską, stosownie do artykułu 150 Statutu Organicznego o reprezentancyi narodowey zalecamy i rozkazuiemy, aby toż prawo stwierdzone wielką pieczęcią Stanu, umieszczone było w Dzienniku Praw i przesłane do Senatu, Rady Stanu, Kommissyiów Rządowych i wszystkich władz kraiowych; w szczególności zaś zalecamy Kommissyi Rządowey Sprawiedliwości prawo ninieysze iako maiące wszelką moc obowiązuiącą ogłosić.

Dan w *Warszawie* dnia 12 Października 1820 roku.

(podpisano) *Alexander.*
przez Cesarza i Króla
Minister Sekretarz Stanu
(podp:) Ig. *Sobolewski.*
Zgodno z Oryginałem:
Minister Sprawiedliwości
M. *Badeni.*
Sekretarz Jeneralny, Refer: Stanu
J. *Hankiewicz.*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Wiednia, 28 Października.

Ostatnie pisma z Opawy pomyślną zwiastuią nam wiadomość o zdrowiu Nayukochańszego Cesarza naszego.

z Wrocławia, 5 Listopada.

Król JMść pomyślnie tu przybył dzisiay o godzinie 6tey z południa. Mieszkańcy tuteysi powitali go z oznakami nayżywszych uniesień radości. Towarzyszy N. Panu w tey podróży iego adiutant skrzydłowy podpułkownik *Małachowski.*

Xiąże *Wittenstein* przybył tu także wczora, a dzisiay puścił się w dalszą podróż do Opawy.

z Lipska, 31 Października.

Na górze *trzech Monarchów*, która iak wiadomo odstąpioną teraz została rodzinie *Schwarzenbergów*, a na którey w dniu 18 Października 1813 roku znaydowali się sprzymierzeni mo-

carze w czasie bitwy pod Probstheit, ma bydz wzniesiony prosty pomnik, którego iednakże kształt nieiest iescze wiadomy.

Rzecz iest warta uwagi że zwłoki Xiążęcia Schwarzenberga wprowadzone tu zostały tegoż samego dnia, o teyże godzinie i w tęż samą bramę, do którey przed siedmiu laty 19 Października o drugiey z południa, wieźdźał ten znakomity i zwycięzki wódz, powracaiąc z pamiętney bitwy na polach Lipska.

Od bregów Menu, 5 Listopada.

Zaproiektowano niedawno Rządowi badeńskiemu, przeniesienie Uniwersytetu z Heydelsberga do Carlsruhe.

Kurfirst Hesski począł także należeć niedawno do układów dworów niemieckich, względem przyczynienia się do ulgi handlu wewnętrznego i upełnomocnił w tey mierze ministra swoiego Pana *Lepel.*

Anglija.

z Londynu, 27 Października.

Baron *Mallzen* sprawuiący interessa Królestwa pruskiego i *Rodschild* Konsul ieneralny i bankier Austryiacki, złożyli dnia wczorayszego w banku tuteyszym w obecności Pana *Bonnet*, publicznego Notaryiusza, 69,000 funtów szterlingów w obligacyiach pożyczki pruskiey.

W gazecie *New Times* czytamy następuiący artykuł:

»Spodziewamy się, że nie bez naywiększego podziwienia dowie się cały naród, że doradcy Królowey skończyli iuż iey obronę!!! Skończyli ią nie stawiwszy do badania Marjanny *Dumont*, *Austin*, *Schiavini*, *Hyeronymus*, i Hrabiney *Oldi*, którzy wszyscy odbywali podróż z Królową na statku, a teraz także wszyscy znayduią się w kraiu tuteyszym! Aprzecież pomienieni doradcy, czyli iak ich inaczey nazywaią Adwokaci Królowey, z pewnością i uroczyście oswiadczali, iż powołaią Mariannę *Dumont.* Pan *Brugham* zapewniał szlachetnych Lordów iż ią stawi, chociaż do tego niebył ani obowiązany ani przymuszany. Hrabina *Oldi* umyślnie sprowadzoną została ze Włoch dla świadczenia w tey sprawie: Ona to może wszystkich przekonać o szlachetném pochodzeniu *Bergamiego*; ona także może dowieść licznym przyiaciołom Lorda *Guilford*, że nie mówi ięzykiem prostym i zwyczaynym tylko niskiemu pospolstwu; ona może wytłómaczyć owe taiemnice pod namiotem i w poiezdzie zaszłe; słowem ona wiele rzeczy wyiaśnić może. Dziwno iest w rzeczy samey, że Adwokaci Królowey maiąc na zawołaniu przynaymniey siedm swiadków sobie przychylnych, a którzy towarzyszyli N. Pani w podróży na owym sławnym statku, stawili tylko dwoch poruczników okrętowych, z których iednemu przyznano łaskawie brak rozsądku, a drugi popierał wydarzenie, które dniem iescze przed iego stawieniem się okrzyczane było za brudny wymysł iakiegoś Włocha przekupionego.«

— Hrabia *Etrol*, pierwszy Hrabia Szkocyi, wielki stolnik, Kawaler i Marszałek tego Królestwa, ma weyść w związek małżeński z Xiężniczbą Elizą *Fitzclarence*, trzecią córką I. K. M. Xiążęcia *Clarence*, bardzo piękną i naylepsze maiącą wychowanie panną.

Portugalija.

z Lizbony, 11 Października.

Wczora zawinął do portu tuteyszego z Rio-Janeiro okręt angielski, na którym powrócił Lord *Beresdorf*, mianowany iak wiadomo naczelnym dowodcą wszystkich woysk pod bezpośredniem kierunkiem samego Króla. Pomimo wszystkie te upoważnienia, rząd tuteyszy mu doniosł, iż nietylko niepozwoli wysiąść na brzeg; lecz nadto broni wszelkiey z okrętem iego kommunikacyi; aby zaś to postanowienie rządu iak nayściśley było wykonane, woyska tuteysze wzdłuż brzegu rozstawione zostały i kilka okrętów woiennych pod dowodztwem zaufanych oficerów, krążą ustawicznie w celu baczenia na ten przybyły okręt.

Włochy.

29 Października. Xiąże Królewic bawarski następca tronu, przybył niedawno w naywiększém *incognito* do Florencyi; a ztamtąd ma zamiar udać się do Rzymu.

Xiąże Saski *Maxymilian* (Teść Arcyxiążęcia Leopolda) w towarzystwie córek swoich, przybył także do Florencyi 26 b. m. —

z Neapolu 23 Października.

Jenerał *Florestan Pepe*, mianował Xiążęcia *Campana* Jenerał-gubernatorem palermitańskim.

W Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.